

Dr. H. GROSS

Badanie istoty czynów występnych

Przekład z niemieckiego.

(Ciąg dalszy).

Skrót opracowany przez prok. Hoeplera.

Pamiętać trzeba, że obecnie medycyna sądowa jest znacznie ostrożniejszą, niż to miało miejsce przed kilkoma dziesiątkami lat i że dziś orzeczenia jej są znacznie ostrożniejsze, niż poprzednio. Lecz tam gdzie ona orzeka, orzeczenia jej przedstawiają materiał dla dalszej pracy zupełnie pewny i niewzruszony.

Należy jedynie albo dostarczyć dany obiekt w całkowicie nienaruszonym stanie, albo, jeżeli to pierwsze jest niemożliwe, dać lekarzowi sądowemu dokładny opis tego obiektu wraz ze wszystkimi dotyczącymi położenia jego, stanu i t. d. danymi. Nigdy nienależy polegać na wskazówkach jednostronnych, nigdy nie należy brać pod uwagę tylko jednej możliwości, nigdy nie należy zapominać, że spostrzeżenie i obserwacje ludzi, właśnie w przedmiocie chorób lub okaleczeń, najczęściej nie zasługują na wiarę, gdyż rzadko są obiektywne. W sprawach okaleczeń nie można też wychodzić z założenia, że lekarz sam wyciągnie potrzebne dla sprawy konsekwencje; zawsze okaza się niezbędne obszernie zeznania. W wypadkach sekcji zwłok należy również dostarczyć lekarzowi danych dotyczących całego przebiegu choroby, pozaczem, i to koniecznie, dokładny opis warunków, w jakich ciało znajdowało się od chwili skonstatacji śmierci. Przytoczymy tu przykład wyjaśniający: Pewna kobieta z zamiarem samobójstwa skoczyła do studni. Przy sekcji trupa znaleziono na jego szyi wyraźne ślady zaciśniętego postronka, co naprowadziło na myśl, że mąż denatki udusił ją uprzednio, a w celu zatuszowania zbrodni wrzucił do studni trupa. Dopiero później, żandarm, obecny przy wydobywaniu ze studni trupa, zeznał, że trupa tego wydobywano za pomocą sznura i że to był właśnie ten sznur, którego ślady odnalazła na szyi komisja sądowo-lekarska.

Również przy zabieraniu trupów lub kości i t. d. zwracać trzeba baczną uwagę na to, aby obiekt nie uległ jakiemuś uszkodzeniu; aby na nim nie zostały ślady niezręcznego przenoszenia lub niewłaściwego przechowywania do czasu oględzin urzędowych. Dotyczy to szczególnie topielców, których uprzątnąć wypada niezwłocznie, a których próbowano przywrócić do życia z zastosowaniem znanych zabiegów.

Szczególną ostrożność zachować trzeba przy rozpoznawaniu trupów. Rozpoznawanie takie dokonywa się często bardzo pobieżnie, nieraz na podstawie jakiegoś, niezastępowalnego na wiarę oświadczenia: „czyjś, na zasadzie przypadkowego „znaku szczególnego“, byle znalezione przy trupie „dowodu“ i t. d. Takie fałszywe rozpoznanie już ciż spowoduje wielkie zamieszanie w postępowaniu śledczym i daje rezultaty wypaczające całą sprawę.

Przy dochodzeniu w wypadkach objawów jakiejś choroby nprz: w wypadkach otrucia nie można polegać na zeznaniach domowników, gdyż oni to właśnie mogą być sprawcami przestępstwa; należy krąg dochodzenia poszerzyć możliwie i dane zbierać ze źródeł rozmaitych.

W razie spostrzeżenia (na ciele domniemanego przestępcy czegoś szczególnego, należy zwrócić na to baczną uwagę i nie pomijać zanotowania: okaleczeń, ran, ranek, zadraśnięć szram, znaków wytatuowanych i t. p., będzie to już zadaniem lekarza ustalić, czy ma, czy nie ma to związku jakiego ze sprawą.

Rzeczą wielkiej wagi jest ustalenie, tak przy badaniu oskarżonych o spełnienie jakiegoś czynu i niezrozumiałego przestępstwa, jak i świadków, składających fantastyczne zeznania — czy ludzie ci czasem nie są obłąkani. Nie da się to stwierdzić przez prostą obserwację, dlatego też należy zebrać dokładne dane dotyczące poprzedniego stanu osobnika. Dane te muszą często być zebrane z bardzo odległych czasów; jeżeli możliwe to i z czasów wczesnego dzieciństwa. Do danych tych należą dziwactwa życiowe i dziwactwa w obchodzeniu się z otoczeniem, doznawane, zastarzałe bóle głowy, kurcze i spazmy, uszkodzenia głowy, choroby, jako to epilepsja, na które dana osoba cierpiała kiedykolwiek, podleganie halucynacjom wzrokowym i słuchowym, manje prześladowcze, pijaństwo, bezsenność, niepokój i t. p. psychiczne dolegliwości, obawa ludzi, gadatliwość, niechęć do pracy i zwykłych czynności i zajęć, zanikanie pamięci, zgryźliwość a wreszcie manje samobójcze, pijaństwo i epilepsję w rodzinie.

Wszystko to, jak i wiele pokrewnych objawów życia, nie wykluczając lunatyzmu jest ważne i w danej sprawie powinno być wzięte pod uwagę. Należy przeto zbadać dokładnie również, czy zeznające osoby nie ulegają sugestji, czy nie cierpią na daltonizm, czy nie są małkutami i t. d., co ustalone być powinno i co nie mniejszą odegrać może rolę, przy dochodzeniu sądowym.

3. Badania mikroskopowe.

Badania mikroskopowe mają powiększe części zastosowanie przy badaniach śladów krwi lub spermy, przy badaniu włosów i t. p.

a) Ślady krwi. Jak postępować w tych wypadkach należy, powiemy poniżej. Na razie zwracamy uwagę, że badania śladów krwi przez mikroskop dać mogą bardzo wiele, z warunkiem, iż badający otrzyma te ślady w stanie należytym. Trzeba przeto zastanowić się dokładnie, co to jest ślad krwi i co być takim śladem może, pozaczem należy obchodzić się z tym śladem odpowiednio, możliwie ostrożnie,

aby bynajmniej nie uszkodzić go przez tarcie, naciskanie lub trzymanie w miejscu wilgotnem.

Wiedzieć trzeba, że dziś nie tylko krew zwierzęcą od ludzkiej, lecz także i tę ostatnią rozróżniać można co do jej pochodzenia. A więc krew pochodząca z ran, krwotoków jak i krew perjdów (miesiączka) i t. d. W każdym razie idzie o ostrożne traktowanie krwi i jej śladów jak i o możliwie szybkie dostarczenie ich specjalście.

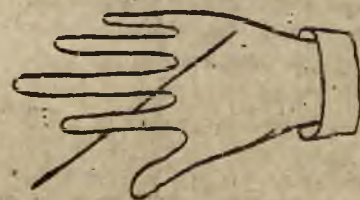
b) Ekskrementy. Liczne są wypadki, w których badanie mikroskopowe ekskrementów odgrywa bardzo ważną rolę, jak naprz. gdy wiedzieć należy co jadł ostatnio dany osobnik, lub czy stare, zeschnięte ślady ekskrementów są pochodzenia ludzkiego.

Również wielkiej wagi są badania mikroskopowe spermy i mleka kobiecego.

O tem, ze wymioty, szczególnie przy podejrzeniu otrucia, należą również do obiektów badania ważnych niezwykle — mówić chyba nie potrzeba.

c) Włosy. Rzecz oczywista, że znalezione włosy (naprz. w zaciśniętej dłoni trupa) trzeba zbierać troskliwie i zachować. Ponieważ jednak bardzo często należy wiedzieć jak dawno, znalezione włosy leżały w owej, „dajmy na to, zaciśniętej dłoni, trzeba „prócz zachowania ich, sporządzić rysunek ich położenia. W tym celu kładzie się swoją dłoń z rozłożonymi nieco palcami na ciwarkę papieru, obrysowują się ją ołówkiem dookoła i na tak otrzymanym rysunku znaczy się zwykłą kreską położenie w jakim znaleźliśmy włosy w dłoni trupa.

Patrz rysunek 1-szy i 2-gi.

Rysunek 1.

Rysunek 2.

Čzęsto trzeba wiedzieć niezwłocznie gdzie jest korzeń, a gdzie koniec włosa. Ujmując się włos, jak to widać na rysunku 2, pierwszym i wskazującym palcami, poczem trze się te palce po włosie. Włos porusza się wówczas w palcach tak, że wreszcie pozostaje w nich jeden tylko koniec. Korzeń włosa, jego cybulka znajduje się w kierunku, w którym włos rusza się między palcami. (D. c. n.)

dzic należy, iżby nietylko dla każdego zrozumiałymi były, ale i przyrodzonym powinnością odpowiadały, tak aby ie każdy człowiek z łatwością mógł zgadywać i z naturą rzeczy poeinywać, to jest 1) ustawy o umowach i 2) ustawy karzące.

Im prościejszymi i naturalniejszymi są ustawy, tem łatwiejszem będzie powszechney o nich pomiędzy obywatelami wiadomości rozszerzenie i usposobienie każdego do pojęcia, w jakich przypadkach tam działać zdoła, a w iakich rady prawnika zasięgać powinien.

Nayważniejszym dla państwa przedmiotem jest dobra i doskonała urzędów krajowych organizacya. Rzecz ta od trzech zawisa punktów: 1) ażeby liczba urzędników publicznym czynnościom odpowiadała; 2) ażeby urzędnicy nieprzekupnymi i poczciwymi byli; 3) ażeby potrzebną mieli zdatność.

Zbyteczna urzędników liczba ciężarem jest dla narodu. Gdy prawidła urzędowego postępowania są iak nayprościejszymi, gdy zbyteczney Pisaniny jest iak naymniej, gdy każdego urzędnika obwód działania, całe iego siły zajmuje, a zarazem przynależnie go wynagradza; wtenczas usługi rządowe naytaniej i nayprzyzwolciej pełnionemi będą; wtenczas porządek towarzyski naylepiej zachowanym będzie.

Przekupstwo naywiększem jest złem, wewnętrzna administracya krajową spotkać mogącem. Lepiej, podobno, żadnych, aniżeli przekupnych mieć sędziów i rozyemców. Bo w ostatnim przypadku prawo żadney noma mocy, tak iż bogactwa jedynie zwyciężają. Jest to systemat, roziątrzenie i nieszczęście w całym państwie rozkrzewiający i główny cel obywatelskie-

go społeczeństwa wprost zniweczający. Osułkaństwa ze strony władz skarbowych również niszczą obywatelski porządek. Bo gdzie takowe są we zwyczaju, tam rząd, gdy expensuie, krzywdzony bywa, gdy perceptuie poddani więcej, niż powinni, dawać zniewoleni, albo też wielka częstka sum, do skarbu wpłynąć powinna, lgnie do rąk urzędników. Ten systemat rabowniczy publicznem się staie rzemiosłem i zwolna cały naród zaraża.

Przeciwno takiemu oszustowskiemu i podłemu urzędników duchowi rząd ze wszech sił pracować obowiązany i żadnym sposobem cierpieć go nie powinien.

Główniejszym ku temu środkiem jest: poruczać wyższe urzędy pocziwym i nieprzedaynym mężom; urządzić skarbnictwo w taki sposób, iżby instrukcyja, dekret i ostateczne rozstrzygnięcie od różnych osób i magistratur zależały; zapewnić ścisły wyższych nad niższymi instancyami dozór, wreszcie uorganizować stan adwokacki w taki sposób, ażeby ze strony onego sędziowie do legalnego postępowania zniewalanemi być mogli. Do wyrugowania osułkaństwa z władz skarbowych służą: proste i pewne podatki, unikanie publicznych administracyi, ścisła i ostra kontrola, osobista odpowiedzialność, zgoda, organizacya dobrego podatkowania systematu, nie tylko wielkość poboru rządowego, ale i inne cele państwa na względzie mającego.

Co się wreszcie tyczy zdatności urzędników; rząd wymagać powinien, aby ci, którym nie same mechaniczne porucza czynności „ducha i zasady swych funkcji z woli. Zgoda do ważniejszych urzędów krajowych, tylko mężów po-

wszechnem umysłu ukształceniem zaszczyconych, przypuszczać należy; a im wyższe urzędy, tem niezbędniejszym być powinien formalnego urzędników ukształcenia warunek.

Im więcej siły prywatne do utrzymania porządku przykładają się potrafią, tem lepiej będzie dla całego społeczeństwa. Rząd nigdy tak dobrze i tak tanio, iak siły prywatne działać nie zdoła. Dlatego wszystkie te władze iak nayusilniej wspierać powinien, które do zachowania zewnętrznego porządku wpływ mają. One bowiem nakład sił publicznych oszczędzają i sprawiają, że się machina niby sama obraca. Gdzie więc utrzymanie porządku przyrodzonym jest pewnych osób obowiązkiem, gdzie iuż w stosunkach onychże znajdują się honory, miłość i własnego interesu sprężyny do utworzenia porządku takowego dążące, tam rząd władze podobne taką wspierać powinien powagą, iakiej na ten cel potrzeba.

Na tem się kończy część druga pracy p. t. „O dopomaganiu celom Narodu przez władzę policyyną“ w rozległym dziele Jakobiego: „Zasady prawodawstwa i instytucji policyynych“. Z przekładu na język polski, dokonanego przed stu zgórą laty przez Imę Jana Plichtę wyjeliśmy tylko fragmenty co znamiennejsze. Drgają one prawdą i mądrością życie i po dni dzisiejsze i niewiele późniejsi prawodawcy w nich zmienić zdołali. Gdyby nie archaiczna pisownia i sposób wysławiania się autora, dzieło to i obecnie miałoby wszystkie cechy aktualności: stale doskonałego się dążenia rządu do zapewnienia państwu i jego obywatelom spokoju iładu, sprawiedliwości, oświaty i dobrobytu.

Streścił niniejszą pracę i uwagami opatrzył
Zygmunt Trzebiński